STANOVISKO GENERÁLNÍ ADVOKÁTKY ELEANOR SHARPSTON

přednesené dne 18. září 2008 [1]

1. Vývozní náhrady Společenství pro obiloviny mohou být poskytovány na základě rozlišených sazeb. Podle ustanovení použitelných v projednávané věci nebyly pro vývozy žita do Švýcarska nebo Lichtenštejnska poskytovány žádné vývozní náhrady, zatímco pro dovozy do všech ostatních třetích zemí byly možné takové náhrady získat.

2. Vzhledem k tomu, že do Lichtenštejnska či Švýcarska nelze vyvézt zboží po moři, právní úprava Společenství v některých případech připouští, aby za účelem získání sazby použitelné pro ostatní země byl předložen důkaz o vývozu po moři namísto důkazu splnění celních formalit v místě určení.

3. Není však zřejmé, zda je rovněž nezbytné předložit přepravní doklady týkající se přepravy do konečného místa určení.

4. Tato žádost o rozhodnutí o předběžné otázce předložená Finanzgericht Hamburg se týká vývozce, který byl schopen předložit důkaz vývozu po moři do přístavu v třetí zemi, ale nikoli o další přepravě po zemi do konečného místa určení v Rusku.

Právní předpisy

Stanovení vývozních náhrad

5. Podle článků 1, 13 a 23 nařízení Rady č. 1766/92 [2] se náhrady při vývozu obilovin do třetích zemí stanoví pravidelně (nejméně jednou měsíčně) nařízením nebo příležitostně formou zvláštního nabídkového řízení. Účelem náhrad je ve vhodných případech kompenzovat nižší ceny na světovém trhu než ve Společenství.

1 — Původní jazyk: angličtina

2 — Nařízení Rady (EHS) č. 1766/92 ze dne 30. června 1992 o společné organizaci trhu s obilovinami (Úř. věst. L 181, s. 21; Zvl. vyd. 03/12, s. 324).

6. V rozsahu relevantním v projednávané věci bylo nařízením č. 1758/1999 [3] vyhlášeno nabídkové řízení na náhrady pro vývoz žita do všech třetích zemí. Podle čl. 4 odst. 1 uvedeného nařízení se vývozní licence považují za vydané k datu podání nabídky. Nařízení č. 1851/1999 [4] stanovilo maximální výši náhrady pro nabídky oznámené v období od 20. do 26. srpna 1999 v částce 66,25 eur za tunu. Pravidelné stanovení výše náhrady pro stejné období bylo provedeno nařízením č. 1816/1999 [5], z jehož přílohy vyplývá, že pro žito (kód produktu 1002 0000 9000) není poskytována náhrada pro „všechny třetí země".

Horizontální prováděcí předpisy

7. Do roku 1999 se obecný systém vývozních náhrad pro zemědělské produkty řídil nařízením č. 3665/87 [6]. Článek 18 uvedeného nařízení mimo jiné stanovil různá pravidla týkající se dokladů předkládaných vývozci za účelem získání náhrad.

8. S účinností ode dne 1. července 1999 bylo nařízení č. 3665/87 zrušeno a nahrazeno nařízením č. 800/1999 [7]; podle čl. 54 odst. 2 uvedeného nařízení odkazy na nařízení č. 3665/87 nebo na konkrétní články uvedeného nařízení v aktech Společenství se považují za odkazy na nařízení č. 800/1999 nebo na jeho odpovídající články, jak je stanoveno ve srovnávací tabulce uvedené v příloze. Podle uvedené srovnávací tabulky článek 16 nařízení č. 800/1999 odpovídá článku 18 nařízení č. 3665/87.

9. K pochopení použitelných pravidel mohou být nápomocné následující body odůvodnění nařízení č. 800/1999:

„(2) […] obecná pravidla stanovená Radou určují, že náhrada je vyplacena po prokázání, že produkty byly vyvezeny ze Společenství; […] pokud pro všechny třetí země platí jednotná sazba náhrady, nárok na náhradu vzniká, jakmile produkty opustily trh Společenství; […] pokud je sazba náhrady rozlišena podle místa určení produktů, je nárok na náhradu podmíněný dovozem do třetí země;

3 — Nařízení Komise (ES) č. 1758/1999 ze dne 9. srpna 1999, kterým se vyhlašuje nabídkové řízení pro náhradu nebo daň při vývozu žita do všech třetích zemí (Úř. věst. L 210, s. 3). *(neoficiální překlad)*

4 — Nařízení Komise (ES) č. 1851/1999 ze dne 26. srpna 1999, kterým se stanoví maximální výše vývozní náhrady pro žito v souvislosti s nabídkovým řízením vyhlášeným nařízením (ES) č. 1758/1999 (Úř. věst. L 226, s. 20). *(neoficiální překlad)*

5 — Nařízení Komise (ES) č. 1816/1999 ze dne 19. srpna 1999, kterým se stanoví vývozní náhrady pro obiloviny a pro pšeničnou nebo žitnou mouku, krupici a krupičku (Úř. věst. L 220, s. 22). *(neoficiální překlad)*

6 — Nařízení Komise (ES) č. 3665/87 ze dne 27. listopadu 1987, kterým se stanoví společná prováděcí pravidla k režimu vývozních náhrad pro zemědělské produkty (Úř. věst. L 351, s. 1). *(neoficiální překlad)*

7 — Nařízení Komise (ES) č. 800/1999 ze dne 15. dubna 1999, kterým se stanoví společná prováděcí pravidla k režimu vývozních náhrad pro zemědělské produkty (Úř. věst. L 102, s. 11; Zvl. vyd. 03/25, s. 129).

[…]

dovozních celních dokladů, které zaručují příchod vyvezených produktů na místo určení a přitom co nejméně omezují obchod;

(15) […] pokud je sazba náhrady rozlišena podle místa určení produktu, je třeba si ověřit, že produkt byl dovezen do třetí země nebo do jedné ze třetích zemí, pro kterou byla náhrada stanovena; […] toto opatření může být bez obtíží zmírněno u vývozů, kde je výše náhrady nízká a je zde dostatečná záruka, co se týče příchodu produktů na místo určení; […] účelem tohoto opatření je zjednodušit administrativní práci spojenou s prokazováním;

[…]“

10. Kapitola 1 hlavy II nařízení č. 800/1999 se týká nároku na náhradu při vývozu do třetích zemí. Oddíl 1 (články 3 až 13) obsahuje obecná ustanovení.

[…]

11. Podle článku 3 „nárok na náhradu vzniká:

(17) […] pokud je sazba náhrady rozlišena podle místa určení vyvážených produktů, musí se prokázat, že dotyčný produkt byl dovezen do třetí země; […] splnění dovozních celních formalit spočívá především v zaplacení platných dovozních cel, což je nutné k tomu, aby produkt mohl být uveden na trh v dotyčné třetí zemi; […] s přihlédnutím k různosti situací existujících v dovážejících třetích zemích je vhodné schválit předkládání

– při výstupu z celního území Společenství, pokud se na všechny třetí země vztahuje jednotná sazba náhrady,

– při dovozu do určené třetí země, pokud se na tuto třetí zemi vztahuje rozlišená sazby náhrady“.

12. Článek 7 odst. 1 první pododstavec stanoví:

„Aniž jsou dotčeny články 14 a 20, je výplata náhrady podmíněna prokázáním, že produkty, pro něž bylo přijato vývozní prohlášení, opustily celní území Společenství v nezměněném stavu nejpozději do 60 dnů od tohoto přijetí.“

13. Článek 9 stanoví zvláštní ustanovení týkající se dokladů předkládaných v případě vývozu po moři (odstavec 1), po silnici, železnici nebo vnitrostátní vodní cestě (odstavec 2) a letecky (odstavec 3). Uvedená ustanovení se v zásadě týkají prokazování, že produkty opustily celní území Společenství. Ustanovení odst. 1 písm. b) a odst. 2 písm. b) stanoví, že takové prokázání proběhne na základě přepravních dokladů, které provázejí produkty do jejich příchodu do třetí země, ve které mají být vyloženy; naopak, v případě leteckého vývozu, odst. 3 písm. a) vyžaduje přepravní doklad, který uvádí konečné místo určení mimo Společenství. Pokud jde o vývoz po moři, čl. 9 odst. 1 písm. c) umožňuje členskému státu, aby si namísto podmínek stanovených v odst. 1 písm. b) vymínil, že doklad prokazující, že produkt opustil celní území Společenství, bude potvrzen pouze po předložení „přepravního dokladu, který uvádí konečné místo určení mimo celní území Společenství“.

14. Článek 10 upravuje zjednodušené postupy a znovu se zaměřuje na „výstup“ z celního území Společenství.

15. Oddíl 2 (články 14 až 19) se týká rozlišených náhrad.

16. Článek 14 odst. 1 stanoví: „Pokud se sazba náhrady rozlišuje podle místa určení, náhrady se vyplatí v závislosti na dodatečných podmínkách stanovených v článcích 15 a 16.“

17. Článek 15 odst. 1 stanoví, že produkty musí být „dovezeny v nezměněném stavu do třetí země nebo do jedné ze třetích zemí, pro které je náhrada stanovena, do 12 měsíců ode dne přijetí vývozního prohlášení“. Článek 15 odst. 2 obsahuje pokyny ohledně určení „nezměněného stavu“. Článek 15 odst. 3 stanoví, že produkt se považuje za dovezený, „pokud jsou splněny dovozní celní formality, zejména formality týkající se výběru dovozních cel ve třetí zemi“. Článek 15 odst. 4 stanoví, že rozlišená část náhrady je vyplacena

podle hmotnosti produktů, které prošly dovozními celními formalitami ve třetí zemi, bez ohledu na přirozené změny hmotnosti, ke kterým došlo během dopravy.

18. Podle čl. 16 odst. 1 se splnění dovozních celních formalit prokazuje v zásadě celním dokladem nebo osvědčením o vykládce a dovozu. Podle čl. 16 odst. 2, nelze-li tyto doklady získat, je možné přijmout některé jiné doklady (včetně osvědčení vystavených schválenou mezinárodní kontrolní a dozorčí společností). Článek 16 odst. 3 stanoví: „Vývozce je povinen v každém případě předložit kopii nebo fotokopii přepravních dokladů“ [8]. Článek 16 odst. 4 umožňuje Komisi, aby v některých zvláštních případech, jež budou určeny, stanovila, že dovoz bude prokázán předložením „zvláštního dokladu nebo jakýmkoli jiným způsobem“. Článek 16 odst. 5 obsahuje výčet minimálních požadavků na schválení mezinárodních kontrolních a dozorčích společností.

8 — Z různých jazykových verzí tohoto odstavce, pouze německá verze začíná slovy *„Außerdem […]“* („kromě toho“). Jeho ekvivalent však byl součástí všech verzí dřívějšího ustanovení, tedy čl. 18 odst. 3 nařízení č. 3665/87.

19. Článek 17 stanoví, že „[č]lenské státy mohou osvobodit vývozce od předložení dokladů podle článku 16 jiných, než je přepravní doklad, pokud vývoz dostatečně zaručuje příchod na místo určení produktů uvedených ve vývozním prohlášení, které poskytuje nárok na náhradu, jejíž rozlišená část odpovídá částce, která nepřesahuje“ částku 1 200 eur nebo 6 000 eur, v závislosti na konkrétních okolnostech.

20. Oddíl 3 (článek 20) se týká zvláštních ochranných opatření finančních zájmů Společenství. Článek 20 odst. 1 stanoví v zásadě, v rozsahu relevantním v projednávané věci, že pokud existují vážné pochybnosti o skutečném místě určení produktu nebo existuje konkrétní podezření, že produkt bude dovezen zpět do Společenství bez cla nebo se sníženou sazbou cla, náhrada se vyplatí, pouze pokud produkt opustil celní území Společenství, a v případě rozlišené náhrady, pokud byl produkt dovezen do konkrétní třetí země v nezměněném stavu do 12 měsíců následujících po dni přijetí vývozního prohlášení. „Kromě toho“, uvádí dále, „mohou příslušné orgány členských států vyžadovat u všech náhrad dodatečné doklady, které podle nich dostatečně prokáží, že produkt byl skutečně uveden na trh v dovážející třetí zemi nebo došlo k jeho podstatnému zpracování nebo opracování […]“.

21. V kapitole 2, nazvané „Zálohy na vývozní náhrady“, čl. 24 odst. 1 stanoví, že na žádost vývozce vyplatí členský stát předem celou výši náhrady nebo její část, jakmile bylo přijato vývozní prohlášení, s podmínkou, že je složena jistota, jejíž výše se rovná výši uvedené zálohy, zvýšené o 10 %.

22. Konečně hlava IV kapitola 2 (články 51 a 52) upravuje vrácení neoprávněně vyplacených částek a sankce ukládané vývozcům v případě, že žádost o náhradu je neoprávněná nebo přesahuje použitelnou sazbu.

Odvětvové prováděcí předpisy

23. Další prováděcí pravidla použitelná pro vývozní náhrady pro obiloviny stanoví nařízení Komise č. 1501/95 [9].

24. Čtrnáctý bod odůvodnění uvedeného nařízení stanoví:

„[…] nařízení Komise (EHS) č. 3665/87 […], vyžaduje, aby v případech, kdy se náhrady liší podle místa určení, byla platba náhrady podmíněna zejména předložením důkazu, že byl produkt v nezměněném stavu vyvezen do třetí země nebo do jedné ze třetích zemí, pro něž se náhrada uplatňuje; […] pokud jde o obiloviny, jediná náhrada, která je nižší než náhrada použitelná pro vývozy do třetích zemí jako celku, je náhrada pro vývozy do Švýcarska a Lichtenštejnska; […] za tím účelem, aby většina vývozů ze Společenství nebyla zdržována požadováním důkazu o dosažení místa určení, je třeba najít jiné prostředky, jimiž se zajistí, aby produkty, pro které je vyplácena náhrada použitelná pro všechny třetí země, nebyly do výše uvedených zemí vyváženy; […] [mělo by proto být] upuštěno od nutnosti předložení důkazu o dosažení místa určení, pokud je vývoz uskutečněn po moři; […] osvědčení vypracovaná příslušnými orgány členských států, která dokládají, že produkty opustily celní území Společenství na plavidle vhodném pro námořní dopravu, jsou považována za poskytnutí dostatečné záruky.“

25. Podle článku 13 nařízení č. 1501/95 [10]:

9 — Nařízení Komise (ES) č. 1501/95 ze dne 29. června 1995, kterým se stanoví některá prováděcí pravidla k nařízení Rady (EHS) č. 1766/92 (Úř. věst. L 147, s. 7; Zvl. vyd. 03/17, s. 442). Nařízení bylo přijato ještě v době platnosti nařízení č. 3665/87, ale v době rozhodné v projednávané věci nebylo dosud změněno od nahrazení uvedeného nařízení nařízením č. 800/1999.

10 — Ve znění použitelném v rozhodné době, tedy ve znění nařízení Komise (ES) č. 1259/97 ze dne 1. července 1997, kterým se mění nařízení (ES) č. 1501/95, kterým se stanoví některá prováděcí pravidla k nařízení Rady (EHS) č. 1766/92, pokud jde o poskytování vývozních náhrad pro obiloviny, jakož i opatření, která je třeba přijmout v případě narušení trhu s obilovinami (Úř. věst. L 174, s. 10; Zvl. vyd. 03/21, s. 181).

„Odchylně od článku 18 nařízení (EHS) č. 3665/87[11] nebude vyžadován důkaz o splnění celních formalit pro propuštění zboží ke spotřebě, mají-li být vyplaceny náhrady stanovené ve výběru nabídky pro náhrady pro vývozy do všech třetích zemí, pokud provozovatel poskytne důkaz o tom, že množství nejméně 1 500 tun produktu z obilovin opustilo celní prostor Společenství na plavidle vhodném pro námořní dopravu.

Takový důkaz bude předložen připojením následujícího údaje, který je příslušným orgánem potvrzen na kontrolní kopii uvedené v článku 6 nařízení (EHS) č. 3665/87 na jednotném správním dokladu nebo na vnitrostátním dokladu a která prokazuje, že zboží opustilo celní území Společenství:

[…]

‚Vývoz obilovin po moři – čl. 13 nařízení (ES) č. 1501/95‘

[…]“

11 — Z tabulky uvedené v příloze nařízení č. 800/1999 (viz bod 8 tohoto stanoviska) vyplývá, že článek 18 nařízení č. 3665/87 odpovídá článku 16 nařízení č. 800/1999 (viz bod 18 tohoto stanoviska).

26. Článek 14 stanoví:

„Pokud provozovatel předloží důkaz o splnění celních formalit pro propuštění zboží ke spotřebě ve Švýcarsku nebo v Lichtenštejnsku, musí být výše vývozní náhrady poskytované pro vývoz do ‚všech třetích zemí‘, která je stanovena na základě nabídkového řízení, snížena o rozdíl mezi výší této částky a výší vývozní náhrady, která je platná pro výše uvedená místa určení v den výběru nabídky.“

Skutkový stav, původní řízení a předběžné otázky

27. Podle předkládacího rozhodnutí Glencore Grain Rotterdam BV (dále jen „Glencore“) získala v únoru 2000 konečnou celní kontrolu vývozu 6 725 tun žita do Ruska v několika dílčích zásilkách.

28. Ze složky poskytnuté předkládajícím soudem vyplývá, že relevantní vývozní licence byly vydány po podání nabídky dne 26. srpna 1999 podle nařízení č. 1758/1999. Sazba náhrady tedy zřejmě činila 66,25 eur za tunu pro vývoz do všech třetích zemí

v souladu s nařízením č. 1851/1999, s výjimkou Švýcarska a Lichtenštejnska, pro něž nebyla podle článku 14 nařízení č. 1501/1995 ve spojení s nařízením č. 1816/1999 vyplácena žádná náhrada [12].

29. Celní prohlášení byla vydána a potvrzena takto: „Země určení: všechny třetí země; […] ‚Vývoz obilovin po moři – čl. 13 nařízení (ES) č. 1501/95‘ “.

30. První zásilka o celkové hmotnosti 3 041,886 tun [13] byla přepravena po moři z města Lübeck v Německu do města Klajpeda v Litvě. V konosamentu ze dne 8. února 2000, jehož kopie je uložena ve vnitrostátní složce, je jako přístav určení uvedeno město Klajpeda [14].

31. Dne 12. července 2000 Glencore požádala Hauptzollamt Hamburg-Jonas („celní orgán“) o zálohu na odpovídající vývozní náhradu.

32. V dopise ze dne 2. srpna 2000 byla Glencore upozorněna na nutnost předložení přepravních dokladů o navazující dopravě z Klajpedy do místa určení v Rusku.

33. Náhrada nicméně byla prozatímně vyplacena rozhodnutím ze dne 5. září 2000 s podmínkou, že dotčený nárok bude řádně a včas doložen.

12 — Viz body 6 a 26 tohoto stanoviska. Článek 14 nařízení č. 1501/1995 (odvětvového prováděcího předpisu) převádí vývozní náhradu pro „všechny třetí země“ stanovenou na základě nabídkového řízení týkajícího se produktu v daném odvětví (nařízení č. 1851/1999) na rozlišenou náhradu. Činí tak formou křížového odkazu na pravidelné stanovení vývozních náhrad pro takový produkt, který je rovněž vyjádřen jako pro „všechny třetí země“ (nařízení č. 1816/1999).

13 — Při jednání bylo potvrzeno, že se spor netýká zbývajících zásilek, u nichž lze zřejmě dovozovat, že Glencore předložila veškeré doklady vyžadované celním orgánem.

14 — Konečné místo určení žita není zřejmé. V předkládacím rozhodnutí je uvedeno, že žádost o konečnou celní kontrolu byla podána pro vývoz do měst Nazran a Minsk v Rusku. V konosamentu je jako příjemce uvedena „OOO Agroprodservis“ z města Nazran v Rusku. Minsk se ve skutečnosti nachází v Bělorusku, zatímco Nazran je v Ingušsku, které sousedí s Gruzií. Složka z původního řízení obsahuje kopii dokumentu v anglickém jazyce vydaného dne 23. září 2002, který měl být vydán „Celní správou Běloruska“ v Minsku a kterým byl potvrzen příchod a proclení dovozu 3 034 150 kg žita v únoru 2000 vagóny ex mv. „VOLGOBALT – 209“ – z lodi uvedené v konosamentu. Přeprava po zemi z města Klajpeda do města Nazran mohla proběhnout přes Minsk.

34. Přes prodloužení uvedené lhůty Glencore nepředložila požadované přepravní doklady [15] a v prosinci 2001 celní úřad vydal žádost o vrácení zálohy, navýšené o 10 % [16].

35. Žádost Glencore o přezkoumání rozhodnutí celního orgánu nyní projednává Finanzgericht Hamburg, který položil Soudnímu dvoru tuto otázku:

„Je třeba článek 13 nařízení (ES) č. 1501/95 vykládat v tom smyslu, že při předložení důkazu uvedeného v druhém odstavci lze upustit nejen od důkazu splnění celních formalit pro propuštění zboží ke spotřebě, nýbrž také od předložení přepravního dokladu [čl. 18 odst. 3 nařízení (EHS) č. 3665/87, nyní čl. 16 odst. 3 nařízení (ES) č. 800/1999]?“

15 — Při jednání před Soudním dvorem Glencore uvedla, aniž by bylo toto tvrzení oponováno, že předala žito ruskému dovozci v Klajpedě a že ruští dovozci často nereagují na žádosti o předložení dokladů o přepravě do místa konečného určení.

16 — Ze složky z původního řízení vyplývá, že celková částka činila 220 561,82 eur.

36. Písemná vyjádření předložily Glencore, celní orgán a Komise. Glencore a Komise učinily doplňující vyjádření na jednání.

37. Glencore tvrdí, že osvědčení o vývozu po moři uvedené v článku 13 nařízení č. 1501/95 nahrazuje *jednak* důkaz o splnění dovozních celních formalit, *a jednak* předložení přepravních dokladů; celní orgán a Komise tvrdí, že nahrazuje *pouze* důkaz splnění celních formalit.

Posouzení

38. Z dotčených právních předpisů je patrné, že jejich účelem je dosáhnout rovnováhy mezi nutností zajistit, aby vývozní náhrady byly vypláceny pouze při splnění relevantních podmínek, a snahou neomezovat vývoz Společenství zbytečnou administrativní zátěží. Méně zřejmé je, jaké rovnováhy má přesně být dosaženo.

Čtrnáctý bod odůvodnění nařízení č. 1501/95 – význam Švýcarska a Lichtenštejnska

39. V projednávané věci Glencore silně zdůrazňuje důvody uvedené ve čtrnáctém bodě odůvodnění nařízení č. 1501/95. Uvedený bod odůvodnění v zásadě stanoví, že jediná sazba náhrady, která je nižší než pro vývozy do třetích zemí jako celku, je náhrada pro vývozy do Švýcarska a Lichtenštejnska, a že za tím účelem, aby většina vývozů ze Společenství nebyla zdržována, je k tomu, aby bylo zaručeno, že produkty nejsou do takových zemí vyváženy, nezbytné pouze osvědčení příslušného orgánu, které dokládá, že produkty opustily celní území Společenství na plavidle vhodném pro námořní dopravu.

40. Jedná se o logickou úvahu a je třeba ocenit argument Glencore, že jakoukoli nejednoznačnost ustanovení nařízení je namístě řešit v souladu s touto logikou. Pokud alespoň 1 500 tun obilovin opustilo Společenství po moři, je nepravděpodobné, že skončí ve Švýcarsku nebo Lichtenštejnsku [17]. Nejenže se jedná o vnitrozemské státy, ale jde i o státy, které jsou zcela „obklopeny Společenstvím“. Jakákoli přeprava zboží do těchto států musí probíhat přes území Společenství, kde v zásadě podléhá celní kontrole Společenství. Pokud v takovém případě není při prokázání vývozu po moři nutné prokazovat celní propuštění zboží do třetí země jiné než Švýcarsko nebo Lichtenštejnsko, proč by neměl být vývozce zbaven i nutnosti prokázání přepravy do konečného místa určení? Sazba vývozní náhrady není konkrétním místem určení dotčena.

41. Byla bych více nakloněna tuto logiku přijmout, kdyby bylo možno se ztotožnit s jejím východiskem – tedy předpokladem, že pokud existuje rozlišená sazba vývozní náhrady, existuje vždy nižší sazba pro Švýcarsko a Lichtenštejnsko a vyšší, jednotná sazba pro všechny ostatní třetí země. Po ověření skutečného rozlišení použitelného v rozhodné době však shledávám, že tomu tak zdaleka není.

42. Přesně v den, kdy Komise přijala nařízení č. 1501/95 – dne 29. června 1995 – stanovila rovněž vývozní náhradu pro žito (a pro ječmen, kromě semen, kód produktu 1003 0090 000) ve výši 10 ECU za tunu pro Švýcarsko, Lichtenštejnsko, Ceutu a Mellillu, 8 ECU za tunu pro Slovinsko, Maďarsko, Českou republiku a Slovenskou republiku,

17 — Ačkoli samozřejmě nelze nic vyloučit. Při jednání zástupce Komise zdůraznil neslýchanou vynalézavost podvodníků v oblasti vývozních náhrad.

a v nulové výši pro ostatní třetí země [18]. Tedy: zaprvé, neexistovalo žádné dvojstranné rozlišení mezi Švýcarskem a Lichtenštejnskem, na straně jedné, a všemi ostatními třetími zeměmi, na straně druhé; zadruhé, vývozy do Švýcarska a Lichtenštejnska podléhaly nejvyšší, nikoli nejnižší sazbě náhrady, a zatřetí, všechny tři sazby se vztahovaly na třetí země, které byly dosažitelné po moři z přístavu Společenství. Spíše se zdá, že pravá, legislativní ruka Komise nevěděla co dělá její levá, administrativní ruka.

43. Situací zahrnující jeden nebo více z uvedených tří prvků – jež všechny odporují předpokladu, z něhož vychází čtrnáctý bod odůvodnění nařízení č. 1501/95 – již vzniklo mnoho. S ohledem na uvedené situace lze jen těžko vykládat dotčené nařízení ve světle uvedeného bodu odůvodnění. Ačkoli – pokud tak lze zjistit z předpisů platných v dané době [19] – předpoklad, z něhož vychází uvedený bod odůvodnění, platí pro konkrétní operaci dotčenou v projednávané věci, existuje mnoho dalších případů, kdy tomu tak není. Například, podle nařízení č. 1816/1999 použitelného k datu relevantnímu pro dotčenou operaci platila jednotná sazba pro všechny třetí země pro šest dalších produktů z obilovin a pro jeden produkt platila kladná sazba pro Švýcarsko a Lichtenštejnsko a nulová sazba pro ostatní třetí země.

Jak také vyplývá z dalšího (pozdějšího) příkladu, nařízení č. 968/2005 [20] upravovalo náhradu pro vývozy pěti produktů z obilovin do všech třetích zemí, kromě Albánie, Bulharska, Rumunska, Chorvatska, Bosny a Hercegoviny, Srbska a Černé Hory, Bývalé jugoslávské republiky Makedonie (jež byly všechny dosažitelné po moři z přístavu Společenství), Lichtenštejnska a Švýcarska, a nižší (v tomto případě nulová) sazba byla společná pro všechny tyto země.

44. Mám tedy za to, že čtrnáctý bod odůvodnění nařízení č. 1501/95 nelze při výkladu článku 13 uvedeného nařízení použít.

Článek 13 nařízení č. 1501/95 – jsou nutné přepravní doklady?

45. Ze znění článku 13 nařízení č. 1501/95 a článku 16 nařízení č. 800/1999, jsou-li vykládány společně, nevyplývají zřejmě žádné větší obtíže. Při neexistenci pokynů,

18 — Nařízení Komise (ES) č. 1525/95 ze dne 29. června 1995, kterým se stanoví vývozní náhrady pro obiloviny a pro pšeničnou nebo žitnou mouku, krupici a krupičku (Úř. věst. L 147, s. 72). *(neoficiální překlad)*

19 — Viz body 6, 26 a 28 tohoto stanoviska.

20 — Nařízení Komise (ES) č. 968/2005 ze dne 23. června 2005, kterým se stanoví vývozní náhrady pro obiloviny a pro pšeničnou nebo žitnou mouku, krupici a krupičku (Úř. věst. L 164, s. 33).

které by bylo možno odvozovat ze čtrnáctého bodu odůvodnění nařízení č. 1501/95, kdyby byl potvrzen předpoklad, z něhož uvedený bod odůvodnění vycházel [21], je zřejmě namístě vykládat uvedená ustanovení doslovně a přikládat slovům jejich běžný význam.

47. Pokud tedy článek 13 nařízení č. 1501/95 stanoví, že „[o]dchylně od [článku 16 nařízení (EHS) č. 800/1999] nebude vyžadován důkaz o splnění celních formalit pro propuštění zboží ke spotřebě“ za stanovených okolností, slovo „odchylně“ se logicky musí týkat pouze těch ustanovení uvedeného článku, která by jinak bránila povolení – tedy ustanovení týkajících se prokázání celních formalit.

48. Takový závěr je navíc v souladu se striktním výkladem, který vyžaduje postavení článku 13 jako (odvětvové) výjimky z obecného (horizontálního) pravidla.

46. Článek 16 odst. 1 a 2 nařízení č. 800/1999 vyžaduje prokázání splnění dovozních celních formalit prostřednictvím určitých dokladů; čl. 16 odst. 4 zmocňuje Komisi, aby stanovila, že takové prokázání může proběhnout předložením „zvláštního dokladu nebo jakýmkoli jiným způsobem“. [22] Naopak čl. 16 odst. 3 vyžaduje, aby vývozci „v každém případě“ předložili kopii nebo fotokopii přepravních dokladů – tedy bez ohledu na způsob prokázání proclení. Předložení přepravních dokladů je tedy zjevně odlišné od prokázání splnění dovozních celních formalit. V každém případě není účelem takových dokladů prokázat celní status zboží – který do určité míry ovlivní pravděpodobnost jejich další přepravy do jiného místa určení – ale pouze poskytnout důkaz o jejich přepravě z jednoho místa do jiného.

49. Je rovněž v souladu s rozsudkem Philipp Brothers [23], který rozlišuje mezi požadavkem na předložení celních dokladů (pro něž byla stanovena prodloužená lhůta) a požadavkem na předložení přepravních dokladů (pro něž lhůta prodloužena nebyla). Soudní dvůr uvedl, že vývozci mohou narazit na obtíže při získávání celních dokladů od úřadů třetí země, na něž nemohou vyvinou žádný nátlak, nikoliv však u přepravních dokladů:

21 — Viz bod 41 tohoto stanoviska.

22 — Neexistuje žádný náznak, že by Komise k takovému kroku přistoupila.

23 — Rozsudek ze dne 12. července 1990 (C-155/89, Recueil, s. I-3265, body 25 až 32, zejména bod 27).

pokud jde o smlouvu cif, vývozce sám zajišťuje přepravu a ponechává si proto kopii přepravních dokladů, zatímco u smlouvy fob si může vyžádat předložení kopie od kupujícího.

50. Argumenty Glencore v opačném smyslu vyplývající ze znění dotčených ustanovení mě nepřesvědčily.

51. Použití slova „*Außerdem*“ („kromě toho“) v německé jazykové verzi čl. 16 odst. 3 nařízení č. 800/1999, kterého se Glencore dovolává na podporu tvrzení, že povinnost předložit přepravní dokumenty je doplňkovou povinností k hlavní povinnosti prokázat splnění celních formalit a spadá do jejího rozsahu, nepovažuji za důležité. I kdyby bylo možné tomuto výrazu takovou hodnotu připisovat (což zpochybňuji), není součástí žádné jiné jazykové verze, které jsem měla možnost ověřit, zjevně v důsledku úmyslné změny textu, který byl původně obsažen v čl. 18 odst. 3 nařízení č. 3665/87. Účelem změny mohlo být odstranění jakýchkoli nejednoznačností, které by mohly z tohoto výrazu vyplývat, a jeho zachování v německé jazykové verzi se jeví být chybou při vypracování.

52. Nejsem nakloněna ani odkazu na ustanovení jiných nařízení, kterého se dovolává Glencore.

53. Nařízení č. 40/2004 a nařízení č. 450/2005 [24] obsahují v čl. 1 odst. 1 v podstatě totožný text, který upravuje zvláštní vývozy „[…] u nichž vývozce nemůže předložit doklad uvedený v čl. 16 odst. 1 a 2 nařízení (ES) č. 800/1999, musí být produkt, odchylně od uvedeného článku, považován za dovezený do třetí země“ po předložení opisu přepravního dokladu, úředně ověřeného osvědčení o vykládce a bankovního dokladu potvrzujícího provedení platby.

54. V rozsahu, v němž výslovně stanoví, že přepravní doklady mohou nahradit „doklad uvedený v čl. 16 odst. 1 a 2“ nařízení č. 800/1999, jsou-li předloženy společně s jinými určenými doklady, tato ustanovení hovoří spíše proti srovnání s článkem 13 nařízení č. 1501/95, kterého se dovolává Glencore. V posledně jmenovaném článku

24 — Nařízení Komise (ES) č. 40/2004 ze dne 9. ledna 2004 o důkazu splnění celních formalit při dovozu cukru do třetích zemí podle článku 16 nařízení (ES) č. 800/1999 (Úř. věst. L 6, s. 17; Zvl. vyd. 03/42, s. 79) a nařízení Komise (ES) č. 450/2005 ze dne 18. března 2005 o dokladu, kterým se prokazuje splnění celních formalit pro dovoz mléka a mléčných výrobků v třetích zemích podle článku 16 nařízení (ES) č. 800/1999 (Úř. věst. L 74, s. 30).

neexistuje takový výslovný odkaz ani neexistuje žádné ustanovení o předložení dalších podkladů.

55. Totéž platí pro článek 1 nařízení č. 436/2007 [25] s tím, že uvedené nařízení neobsahuje žádný odkaz na článek 16 nařízení č. 800/1999.

56. Mám tedy za to, že předložení důkazu popsaného v druhém pododstavci článku 13 nařízení č. 1501/95 zbavuje vývozce pouze nutnosti splnit celní formality pro propuštění ke spotřebě, nikoli však nutnosti předložit přepravní doklady podle čl. 16 odst. 3 nařízení č. 800/1999.

Článek 16 odst. 3 nařízení č. 800/1999 – jaké nutné přepravní doklady jsou vyžadovány?

57. Ačkoli uvedený závěr v striktním slova smyslu poskytuje odpověď na otázku předkládajícího soudu, mám za to, že zde nelze rozbor ukončit.

58. Článek 16 odst. 3 nařízení č. 800/1999 vyžaduje předložení kopie „přepravních dokladů“, aniž by tento pojem blíže vymezoval. Glencore předložila kopii konosamentu, který je přepravním dokladem. Z uvedeného konosamentu vyplývá, že žito bylo vyvezeno do třetí země, pro kterou byla použitelná dotčená sazba náhrady. Je za takových okolností vývozce v postavení Glencore povinen předložit další přepravní doklady potvrzující další přepravu do země konečného určení, pro niž platila stejná sazba?

59. Lze argumentovat, že jelikož následuje bezprostředně po čl. 16 odst. 1 a 2, které se týkají potvrzení splnění celních formalit ve třetí zemi dovozu, odkaz na „přepravní doklady“ v čl. 16 odst. 3 musí být odkazem na doklady týkající se přepravy až do takového místa určení. To zřejmě není umělým výkladem dotčeného ustanovení v takovém kontextu.

60. Ve znění a struktuře nařízení č. 800/1999 však lze nalézt jiné aspekty, které hovoří proti uvedenému názoru.

25 — Nařízení Komise (ES) č. 436/2007 ze dne 20. dubna 2007 o prokázání splnění celních formalit při dovozu cukru do třetí země podle článku 16 nařízení (ES) č. 800/1999 (Úř. věst. L 104, s. 14).

61. Podle obecných ustanovení hlavy II kapitoly 1 oddílu 1 (zejména článků 7 a 9) [26] je v zásadě dotčený požadavek omezen na doklady potvrzující, že produkty opustily celní území Společenství. Pokud je zamýšlen přepravní doklad prokazující *konečné* místo určení mimo Společenství, je to výslovně uvedeno [stejně jako u alternativního požadavku u vývozu po moři v čl. 9 odst. 1 písm. c) nebo požadavku při leteckém vývozu v čl. 9 odst. 3 písm. a)].

62. Uvedená obecná ustanovení se vztahují na všechny náhrady, bez ohledu na to, zda pro ně platí jednotná nebo rozlišená sazba, jak vyplývá z čl. 14 odst. 1, který stanoví, že články 15 a 16 obsahují *dodatečné* podmínky použitelné v posledně jmenovaném případě.

63. V případě vývozu po moři je běžným požadavkem podle čl. 9 odst. 1 písm. b) předložení „přepravního dokladu nebo dokladů nebo jejich kopie nebo fotokopie, které provázejí produkty od prvního přístavu […] do příchodu do třetí země, ve které mají být dotyčné produkty vyloženy“. Je zjevné, že „třetí země, ve které mají být dotyčné produkty vyloženy,“ nemusí nutně být třetí země konečného určení, jak dokládá projednávaná věc, v níž bylo žito vyloženo v Litvě, ačkoli jeho konečné místo určení bylo Rusko.

64. Článek 15 ani článek 16 výslovně neuvádějí, že doklady o přepravě do konečného místa určení musí být předloženy, pokud se sazba náhrady liší v závislosti na místě určení, a podle mého názoru nelze nic takového dovozovat. Důkaz dovozu do třetí země, pro který platí příslušná sazba náhrady [27], se poskytuje prostřednictvím dokladů o proclení, nikoli přepravních dokladů. Článek 16 odst. 3 pouze uvádí, že takový důkaz dovozu nezbavuje vývozce povinnosti předložit „[přepravní doklady]“ – kterými je třeba v celkovém kontextu rozumět ty, které by byly vyžadovány v každém případě, a to i v případě nerozlišené sazby náhrady.

65. Pokud má čl. 16 odst. 3 takový význam v běžném případě, musí mít takový význam i tehdy, pokud se podle článku 13 nařízení č. 1501/95 požadavky stanovené čl. 16 odst. 1 a 2 neuplatní.

26 — Viz bod 10 a následující tohoto stanoviska.

27 — Je také namístě uvést, že žádné ustanovení článku 15 nebo 16 nevyžaduje prokázání dovozu do třetí země *konečného* místa určení. Článek 15 odst. 1 totiž zcela výslovně vyžaduje dovoz do „třetí země *nebo jedné ze třetích zemí*, pro které je náhrada stanovena“ (kurziva doplněna autorkou tohoto stanoviska). Takové znění by jistě nebylo použito, pokud by bylo nutné doložit příchod zboží do konkrétního konečného místa určení ze všech těch, pro které je stanovena stejná sazba náhrady.

66. Uznávám přesvědčivost argumentu Komise, že požadavek na předložení přepravních dokladů až do konečného místa určení ve třetí zemi dovozu by zajistil další cennou záruku proti podvodu. Pokud však Komise jasně nezačlenila takový požadavek do svého vlastního právního předpisu, nepřísluší Soudnímu dvoru, aby takový požadavek dovozoval.

67. Je však třeba zmínit čl. 9 odst. 1 písm. c) nařízení č. 800/1999, podle něhož, alternativně k podmínkám stanoveným v čl. 9 odst. 1 písm. b), lze vyžadovat předložení „přepravního dokladu, který uvádí konečné místo určení mimo celní území Společenství". Pokud se tedy uplatní čl. 9 odst. 1 písm. c), a nikoli čl. 9 odst. 1 písm. b), přepravní doklady vyžadované čl. 16 odst. 3 musí prokazovat takové konečné místo určení.

68. Mám však za to, že vnitrostátní orgány spravující dotčený systém nemohou takové alternativní podmínky uplatňovat dle vlastního uvážení. Článek 9 odst. 1 písm. c) stanoví, že „členský stát výstupu si může vymínit" použití alternativních podmínek. Z toho podle mého názoru vyplývá nutnost nějakého obecného právního nebo správního předpisu, který by situaci vyjasnil vývozcům. Nemáme k dispozici žádné informace o tom, zda takový předpis byl v Německu vydán. Pokud tomu tak není, mám za to, že úřady nemohou vyžadovat předložení přepravních dokumentů do konečného místa určení na základě čl. 9 odst. 1 písm. c).

69. Mám tedy za to, že pokud jsou produkty vyváženy po moři, čl. 16 odst. 3 nařízení č. 800/1999 vyžaduje předložení přepravních dokladů potvrzujících, že produkty opustily celní území Společenství, a provázejících jejich přepravu až do příchodu do třetí země, ve které mají být dotčené produkty vyloženy, nebo pokud členský stát výstupu využil možnost stanovenou v čl. 9 odst. 1 písm. c) uvedeného nařízení formou obecně použitelného právního nebo správního předpisu, do jejich příchodu do konečného místa určení.

Článek 20 odst. 1 nařízení č. 800/1999 – dodatečné důkazy v případě pochybností

70. Nelze však zapomínat, že podle čl. 20 odst. 1 nařízení č. 800/1999 vnitrostátní orgány mohou za určitých okolností vyžadovat předložení dodatečných důkazů uspokojivě prokazujících, že produkt byl skutečně

uveden na trh v třetí zemi dovozu nebo že došlo k jeho podstatnému zpracování nebo opracování v této zemi.

71. Této možnosti lze využít, existují-li vážné pochybnosti o skutečném místě určení produktu nebo existuje-li konkrétní podezření, že produkt bude dovezen zpět do Společenství bez cla nebo se sníženou sazbou cla.

72. Uvedená možnost zřejmě zajišťuje přiměřenou záruku proti podvodu v případech, kdy podle článku 13 nařízení č. 1501/95 a článku 16 nařízení č. 800/1999, jsou-li vykládány způsobem, který navrhuji, vývozce předložil pouze přepravní doklady potvrzující vývoz po moři do třetí země, pro niž platí relevantní sazba náhrady, a připojení údaje stanoveného článkem 13 nařízení č. 1501/95.

73. Nemůže však opravňovat vnitrostátní orgány k tomu, aby vyžadovaly takové dodatečné důkazy systematicky v každém případě. Nejdříve musí existovat takové vážné pochybnosti nebo konkrétní podezření, jaké jsou zmíněny v uvedeném ustanovení. Rozhodnutí o otázce, zda skutečně existují důvody pro vyžadování takových důkazů, však přísluší v každém jednotlivém případě vnitrostátnímu soudu.

Závěrečné poznámky

74. Dotčené právní předpisy jsou – pochopitelně, s ohledem na jejich předmět – složité a svou povahou technické. Jsou však rovněž dotčeny značnou nejasností konkrétních ustanovení a vážným nesouladem mezi odůvodněním jednoho ustanovení a obsahem jiných, současně použitelných ustanovení.

75. Připomínám Komisi dohodu o přípravě aktů, kterou přijala společně s Parlamentem a Radou [28]. První dva body odůvodnění uvedené dohody zní takto:

„(1) Jasné, jednoduché a přesné znění aktů je nezbytné pro průhlednost právních předpisů Společenství a pro jejich srozumitelnost veřejnosti a hospodářským subjektům. Je rovněž nezbytné pro správné provádění a jednotné uplatňování právních předpisů Společenství v členských státech;

28 — Interinstitucionální dohoda ze dne 22. prosince 1998 o společných pokynech k redakční kvalitě právních předpisů Společenství (Úř. věst. C 73, s. 1).

(2) V souladu s judikaturou Soudního dvora vyžaduje zásada právní jistoty, jež je součástí právního řádu Společenství, aby právní předpisy Společenství byly jasné a přesné a aby jejich uplatnění bylo pro jednotlivce předvídatelné. Tento požadavek je třeba zvlášť přísně dodržovat v případě aktu, který by mohl mít finanční následky a který ukládá jednotlivcům povinnosti, aby dotčené osoby mohly s určitostí seznat obsah povinností, jež jim jsou ukládány.“

76. Mám za to, že uvedené zásady nebyly v právních předpisech dotčených v projednávané věci plně respektovány.

Závěry

77. S ohledem na výše uvedené úvahy navrhuji, aby Soudní dvůr odpověděl na předběžnou otázku položenou Finanzgericht Hamburg takto:

– předložení důkazu popsaného v druhém pododstavci článku 13 nařízení Komise (ES) č. 1501/95 zbavuje vývozce pouze nutnosti splnit celní formality pro propuštění ke spotřebě, nikoli však nutnosti předložit přepravní doklady podle čl. 16 odst. 3 nařízení č. 800/1999;

– pokud jsou produkty vyváženy po moři, čl. 16 odst. 3 nařízení č. 800/1999 vyžaduje předložení přepravních dokladů potvrzujících, že produkty opustily celní území Společenství, a provázejících jejich přepravu až do příchodu do třetí země, ve které mají být dotčené produkty vyloženy, nebo pokud členský stát výstupu využil možnost stanovenou v čl. 9 odst. 1 písm. c) uvedeného nařízení formou obecně použitelného právního nebo správního předpisu, do jejich příchodu do konečného místa určení;

– za okolností vymezených v čl. 20 odst. 1 nařízení č. 800/1999 vnitrostátní orgány mohou za určitých okolností vyžadovat předložení dodatečných důkazů uspokojivě prokazujících, že produkty byly skutečně uvedeny na trh v třetí zemi dovozu nebo že došlo k jejich podstatnému zpracování nebo opracování v této zemi.